

Phẩm 2: GỐC NĂM ẤM

*Từ bao nhiêu kinh chọn cốt lõi
Lập lời cam lồ chẳng già chết
Người mà nghe rõ nên phụng hành
Trí tuệ thanh tịnh trừ tăm tối.
Như ánh mặt trời vào chỗ trống
Giống như mặt trăng chiếu các sao
Đã độ được đời, nên thọ giáo
Tròn đầy hết mức như trăng thu.
Cung phụng La-hán nên cúi đầu
Lạy Đấng Năng Nhân như hư không
Nương đáng cao tộ được cam lồ
Trừ mầm móng các dục ở đời
Bao nhiêu đời sống như là quả
Mừng vui, lo lắng là các cành
Phật dạy năm ấm vốn là không
Nên xem các kinh từ bản gốc.*

Các người tu hành đạo nên quán thân là cội gốc của năm ấm. Năm ấm là sắc, thống, tưởng, hành, thức. Ví như một thành, có bao nhiêu gia cư ở Đông, Tây, Nam, Bắc hợp lại mới gọi là thành. Sắc cũng như thế, chẳng phải một sắc là sắc ấm, thống, tưởng, hành, thức cũng lại như vậy, chẳng phải chỉ một thức gọi là thức ấm; nó có mười nhập; hoặc pháp quán sắc, đó là sắc ấm. Tám trăm thống lạc (thọ lạc) gọi đó là thống ấm; tưởng, hành, thức ấm, mỗi thứ có tám trăm mới gọi là ấm. Hiểu về gốc năm ấm cũng nên như thế. Bài tụng rằng:

*Sắc, thống, tưởng, hành, thức
Chỗ khởi của năm ấm
Ví như có thành lớn
Gồm nhiều nhà là Sắc.
Một sắc chẳng phải sắc
Gồm có mười sắc nhập
Thống lạc có tám trăm
Tưởng, hành, thức cũng vậy.
Người trí hiểu pháp này
Bao nhiêu mới gọi ấm
Biết rõ chẳng phải một
Hành giả nên ghi nhớ*

M

Phẩm 3: TƯỚNG NĂM ẤM

*Tập hợp các duyên có tương quan
Do lừa tuệ nói, bỏ lời Phật
Quen tánh ngu si, chẳng hiểu rõ
Ví như cây có nhiều cành lá.
Theo năm góc mà phân bố sinh
Không có cách hay cũng như thế
Nên biết năm ấm cũng giống vậy
Người trí thông suốt rõ điều này.
Cho nên sinh trưởng có tánh địa
Lời thuyết giảng pháp như mật thoa
Tỳ-kheo giống ong hút vị hoa
Giống như hoa sen đang nở rộ.
Tuệ Ngài sáng tỏ hơn mặt trời
Phật lại siêu vượt hơn hoa sen
Thanh khiết của Phật không vướng mắc
Cho nên cúi đầu quy phục Ngài.
Tướng Ngài an nhiên đạt vô ngại
Tịch tĩnh vô tướng, đặc thiên định
Chưa từng thoái chuyển và đọa lạc
Chỉ vì cứu tế đạt vô vi.
Chủ động dẫn đưa mà thị hiện
Giáo huấn quần mê như mình làm
Vì thương chúng ta cho nên nói
Chính là chúng sinh ở đời sau.*

Người tu hành phải biết rõ tướng của năm ấm.

Thế nào là biết rõ tướng của năm ấm? Có ánh sáng là sắc, có hình dáng là sắc, tay nắm được cũng gọi là sắc, hoặc biểu thị cho người khác biết cũng gọi là sắc. Quen theo cái vui là thống, chẳng vui chẳng khổ cũng là thống, đó là tướng của thống. Tướng của thức là tướng, hoặc nam hoặc nữ, và các vật khác là tư tướng. Hễ có tạo tác thì gọi là hành, hoặc làm việc thiện, hoặc làm việc ác, hoặc chẳng thiện, chẳng ác đều gọi là hành. Hiểu rõ tướng là thức; thiện, bất thiện, cũng chẳng phải thiện, chẳng phải bất thiện, hiểu rõ việc ấy là thức. Như vậy là đều hiểu rõ về tướng của năm ấm.

Bài tụng rằng:

*Sắc là bất an, nhiều như bản
Phật thuyết kinh giáo đúng như thật
Như lời ngài nói thực hành theo
Phân biệt thành nhiều tướng năm ấm.*